

Bünker János Rajnárd

Bünker Johann Reinhard svájci szülők gyermekeként a karintiai Seebach falucskában, 1863. április 25-én született. A szomszédos Unterhaus faluba járt evangélikus elemi iskolába. 1876–1881-ig a felsőlövői (ma: Oberschützen-Burgenland) evangélikus tanítóképzőt végezte, itt szerzett tanítói oklevelet. Itt tanult meg magyarul, 1882-ben Győrben még magyar nyelvtanfolyamra is járt. 1882–83-ban Lékán (ma: Lockenhaus-Burgenland), 1884–1891-ig a soproni Lenck-családnál házitanító.

A kitűnő oklevéllel rendelkező Bünker még 1890-ben a soproni evangélikus elemi iskola tanítója lett. Mindig elegáns zsakettben jelent meg az óráin, de öltözködése mellett széles körű tájékozottságával is kitűnt munkatársai közül. Rendszerint a második osztályt tanította, a magyar órákat kivéve minden tárgyat német nyelven adott elő. Az elsők között sajátította el a kézügyességi gyakorlatok című tárgyat. Az akkor divatba jött slöjdot (kézügyességi gyakorlatok) 1891-ben egy lipcsei tanfolyamon tanulta meg és kollegájával, Schranz Mihállyal együtt könyvet is írt ennek oktatásáról. Jellemző, hogy az akkori Magyarországon összesen csak három helyen tanították ezt a tantárgyat: egy budapesti tanítóképzőben, Sopronban, az ő iskolájukban és a soproni Lähne-intézetben. Rajztehetsége révén mellékállásokhoz jutott, mellékállásként a tiszti leánynevelő intézetben rajzot is taníthatott. Ezekkel a különmunkákkal már annyit keresett, hogy a nyári szünetekben megkezdhette néprajzi kutató útjait. Tudományos szempontból az osztrák néprajzi iskola Mehringer-csoportjához csatlakozva elsősorban a parasztházak és a hozzájuk tartozó telkek kutatását és rendszerezését végezte. A magyarul megjelent néprajzi könyveket németre fordította. Bünker főként a nyugat-magyarországi hiencekkel (a környékre jellemző német nyelvjárás) foglalkozott igen alaposan. Az összehasonlító mesekutatást is művelte, ennek érdekében például a „soproni mesefa”

Kern Tóbiás, városi utcaseprő meséit és mondáit egy 436 lapnyi könyvben gyűjtötte össze. Némelyik mesének, pl. a Harkáról származó Schiller családról szólónak történelmi alapja is van. Bünker, mint jó néprajzos, természetesen észrevette és ki is tudta használni Sopron sajátos néprajzi helyzetéből adódó előnyöket.

Sokat tett a Soproni Múzeumért, megszervezte az ún. Néprajzi Osztályt, még a mai Liszt Ferenc Múzeum épületének megszerzése előtt berendeztek az új városháza második emeletén egy - az akkori viszonyokhoz képest - nagyon korszerű kiállítást. A mai múzeumban pedig a magyar, német és horvát néprajzi szobákon kívül sok ipartörténetileg fontos tárgyat is elhelyeztetett. Részt vett, a Képzőművészeti Kör munkájában, előadást tartott a volt evangélikus temető sírköveiről. Ezek legértékesebbjeit át is mentették a múzeum kertjébe. Fő kutatásai mellett a régészeti emlékek sorsát is figyelemmel kísérte. A soproni múzeumot országos hírű intézménnyé emelte Bünker. 1913-ban múzeumi főőrnek nevezték ki az új Deák téri Lenck-villába.

Bünker János Reinhard 51 évesen 1914. november 13-án hunyt el, halálával egy időre megtorpantak a környékbeli helytörténeti kutatások. A néprajztudomány kiváló művelőjének kéziratait a Soproni Levéltár, a Múzeum és a bécsi néprajzi múzeum őrzi. Róla nevezték el a Színház és a Templom utcát összekötő átjárót.

Irodalom:

Tompos Ernő: Bünker János Rajnárd (1863-1914). In: Soproni Szemle 33. évf. 4. sz. (1979). p. 79-85.

Domonkos Ottó: Bünker János Rajnárd a soproni múzeum néprajzkutatója (1863-1914). In: Arrabona 1982-1983. 24-25. sz. p. 83-90.

Sarkady Sándor (szerk.): Aranykönyv 2000. Sopron: Quint Reklámügynökség, 1999. p. 106.

Csiszár Attila: Bünker János Rajnárd (1863-1914). In: Nemzeti Sírkert - Sopron / [szerk. Vörös Ákos] ; [ford. Barbara Madaras, Frank Berger] ; [...fotó Magasi Dávid] Sopron : Lions Club Sopron, 2017 p. 24-26.

Internet:

150 éve született Bünker János Reinhard. Hozzáférés módja: <http://www.sopronitema.hu/soproni-fiatalok/2294-150-eve-szuletett.html> Letöltés: 2017.02.08.

Történelmi utcanévjegyzék-Bünker János Rajnárd köz Reinhard Hozzáférés módja: <https://harsjosef.hu/utcanevek/bunker-janos-rajnard-koz> Letöltés: 2017.02.08.